

Правоохоронні органи сприймаються суспільством як інституція, що наділена повноваженням діяти (у тому числі застосовувати силу) тут і зараз, і це дозволяє вирішувати найрізноманітніші, практично всі види, людських проблем і це є тією ознакою, що є спільною для таких різних дій як затримання правопорушника, контроль за правопорядком, втручання у випадках домашнього насильства тощо. Відповідно, важливо, щоб правоохоронні органи відповідали очікуванням не тільки закону, але й суспільства.

Роль правоохоронних органів у здійсненні функцій держави стала чи не найбільш визначальною ознакою при відмежуванні демократії від її протилежності – тоталітаризму. Ідея демократії, як стверджують окремі дослідники, пройшла крізь кілька складних кластерів. Ці кластери, так чи інакше, включали в себе чотири групи питань: щодо основної мети демократії; щодо спеціальних демократичних процедур; щодо того, наскільки поточний стан відносин є близьким до демократичного ідеалу; щодо значення культурних і географічних відмінностей для утвердження демократії. Відповіді, що давалися на кожен із цих чотирьох питань змінювалися з часом.

Головною метою демократії розглядалася соціальна стабільність, протидія авторитарному тиску. Іноді такою метою пропонувалося вважати сприяння людському розвитку, іноді – легітимацію державної влади тощо. Основними процедурами демократії називалися вибори, іноді – участь мас, іноді – обговорення. Іноді фіксувалося, що необхідні демократичні процедури вже наявні в суспільстві, іноді констатувалася невідповідність наявних процедур необхідному ідеалу. Однак так чи інакше усі ці розмірковування стосувалися того, що ми думаємо про правоохоронну систему або, якщо говорити більш точно, що означає для правоохоронної системи бути демократичною.

Правоохоронний орган може бути визначено як орган державної влади, метою утворення та основним напрямом діяльності якого є виконання на професійній основі повноважень із реалізації правоохоронної функції держави згідно із чинним матеріальним і процесуальним законодавством.

Головною підставою віднесення того чи іншого органу до правоохоронного є здійснення ним правоохоронної функції. Однак з цією позицією можливо погодитися лише частково, оскільки в цих випадках руйнується розмежування між правоохоронними органами і органами, що виконують правоохоронну функцію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / *Відомості Верховної. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Н. В. Лесько

д.ю.н., доцент кафедри АП

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

О. В. Скочиляс-Павлів

к.ю.н., доцент кафедри АП

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕРНЕТОМ

Інтернет – це найграндіозніший в історії експеримент, де панує анархія. Щохвилини сотні мільйонів людей створюють і споживають незліченну кількість цифрового контенту в світі Інтернету, який не зовсім підпорядковується законам реальності. Ця нова здатність вільного самовияву та безперешкодного руху інформації створила багатий віртуальний ландшафт. Інтернет-шахрайства, залякування і переслідування, сайти груп ненависті та форуми, де спілкуються терористи. Це Інтернет – найбільший у світі неконтрольований простір [1, с.10].

У доповіді робочої групи з управління Інтернет (Шато де Боссі, 2005 рік) подано визначення поняття управління Інтернетом: «Управління Інтернетом являє собою розробку та застосування урядами, приватним сектором і громадянським суспільством, при виконанні ними своєї відповідної ролі, загальних принципів, норм, правил, процедур ухвалення рішень і програм, що регулюють еволюцію і застосування Інтернету». Тобто із визначення поняття «управління Інтернетом» чітко

можна виділити дві складові, що передбачають управлінський процес у сфері суспільних відносин, пов'язаних з Інтернет. По-перше, це розробка та застосування загальних принципів, норм, правил і процедур прийняття рішень, що регулюють еволюцію та використання Інтернет урядами держав, громадянським суспільством та приватним сектором при виконанні ними своїх функцій, а подруге – розробка та запровадження програмного забезпечення для виконання функцій управління Інтернетом.

«Управління Інтернетом» є новим терміном, який виник на зламі тисячоліть та був офіційно затверджений всесвітніми самітами інформаційного суспільства у 2003 та 2005 роках. На сьогодні цей термін є дуже поширеним і асоціюється із координацією технічних стандартів, експлуатацією критично важливої інфраструктури, розвитком та регулюванням законодавства на всіх рівнях та із кількома міжнародними організаціями, які є лідерами у певних сферах управління мережею Інтернет [2, с.193].

Як процес, управління мережею Інтернет на сьогодні проходить етап свого формування у певну організаційну єдність на базі кількох провідних міжнародних організацій, до яких відносяться ICANN, IANA, ISOC, IETF, IGF та інші. Дані організації використовують підхід багатоаспектного формування системи управління мережею Інтернет, базуючись на підходах Й. Бенклера, який зазначав, що управління мережею Інтернет як єдиним утворенням є практично неможливим і повинно бути розділене на сфери впливу, провідними із яких є технічна, інфраструктурна та змістовна [3].

До сьогодні сформувалося кілька рівнів правового регулювання відносин, що складаються в мережі Інтернет: міжнародний; регіональний; національний [4, с.116].

Незважаючи на очевидність того, що мережа вже давно втратила можливість самостійно повністю забезпечувати безпеку її учасників, спори з приводу необхідності державного втручання в її роботу не вщухають. Міжнародна спільнота має позитивний досвід правового регулювання «технічного» боку функціонування інтернет-мережі. Так, вперше на міжнародному рівні питання управління Інтернетом були обговорені тимчасовим органом – «Робочою групою з управління інтернетом», що діяла 2004–2005 роки при Генеральному секретарі ООН. На підставі аналітичних матеріалів, підготовлених Робочою групою, були розроблені вихідні документи WSIS, що визначили подальші напрямки вдосконалення і покращення роботи мережі. Управління мережею Інтернет на сьогодні відбувається в рамках діяльності кількох провідних міжнародних організацій, до яких відносяться ICANN, IANA, ISOC, IETF, IGF та інші [5, с. 54]. ICANN управляє системою нумерації і адресації, визначає протоколи і правила роботи мережі в цілому. Розподіл IP-адресів здійснюється міжнародними організаціями, що діють на принципах самоуправління: RIN, ARIN, APNIC, AfriNIC, LACNIC і RIPE NCC. Управління національними доменами делеговано корпорацією ICANN відповідним країнам. В більшості випадків – це організації самоуправління, що діють у відповідності з національним законодавством.

Розглядаючи регіональний рівень правового регулювання відносин, що складаються в мережі Інтернет зауважимо, що в межах Європейського Союзу не має єдиного спеціального органу з регулювання Інтернет. Але у 2004 році було створено європейське агентство по мережевій і інформаційній безпеці (ENISA), що виступає в ролі консультанта і центру передових технологій у сфері мережевої і інформаційної безпеки для країн-членів і інститутів Євросоюзу. У січні 2013 року сформовано Європейський центр боротьби з кіберзлочинністю, завданням якої є припинення діяльності організованих злочинних мереж. На території ЄС діє Конвенція Ради Європи «Про кіберзлочинність» 2001 р., Директива «Про приватність і телекомунікації» (2002р.), Директива щодо мережевої та інформаційної безпеки (2016), метою якої є встановлення загальних стандартів кібербезпеки та покращення співпраці між країнами ЄС [6].

Що стосується правовідносин, які складаються між приватними особами в мережі, то цілком погоджуємося з думкою А.М. Новицького про те, що необхідно говорити не про державне регулювання тих чи інших суспільних відносин в Інтернет, а саме про межі втручання та глибину моніторингу особистого контенту інформації державними органами [5]. Необхідність балансу між додержанням конституційних прав і свобод, з одного боку, і забезпеченням державної політики у сфері національної безпеки – з іншого, має стати пріоритетною метою у такій діяльності.

У цьому контексті доречно звернути увагу на тенденцію до посилення охорони даних про особу в країнах ЄС. У травні 2018 року в ЄС на повну силу запрацював новий Регламент про захист персональних даних (GDPR), який висуває жорсткіші вимоги до обробників і контролерів персональних даних і встановлює значні штрафи за допущені порушення.

Науковець Естер Дайсон у своїй книзі «Життя за доби Інтернету» ставить наступні питання. Якої внутрішньої регуляції і яких внутрішніх керівних структур потребує Інтернет? Як поділити його на окремі юрисдикції, бо як і нашою планетою – ним вочевидь не можна керувати як єдиною системою?

Отже, замість керувати згори-вниз (або за принципом «наслідуй Америку») слід спробувати знизу-вгору. «Світовий уряд» повинен постати радше як низка багатосторонніх угод між урядами та між приватними організаціями, ніж як влада центральних органів держави, хоч де він буде локалізованим [7, 122].

Регулювання відносин у мережі Інтернет має свою специфіку, що зумовлена безкордонністю Інтернету як явища. Саме тому неможливо уніфіковано врегулювати відносини в цифровому середовищі загалом. Національне законодавство має свою сферу дії в просторі, який обмежено територією певної держави. В цих межах, безумовно, законодавець в певній державі може прийняти низку нормативно-правових актів, які будуть врегульовувати відносини, що виникають в сфері управління Інтернетом. Однак, слід враховувати віртуальність Інтернет-простору, у якому виникають відносини між різними суб'єктами, поєднання у цьому просторі високих технологій з прагматичними прагненнями, а також слід зважати на приватність пересічних користувачів та інші особливості функціонування цифрового середовища. Тому особливістю правового регулювання відносин в мережі Інтернет є його наднаціональний, транскордонний характер. Застосування норм національного законодавства у цифровому середовищі може бути ускладнене іноземним елементом. Відтак виникають питання юрисдикції, колізій законодавчого регулювання, які виникають між законами різних держав, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ЕРІК ШМІДТ, ДЖАРЕД КОЕН НОВИЙ ЦИФРОВИЙ СВІТ. ЛЬВІВ: ЛІТОПИС, 2015. С. 9.
2. Зайцева О. К. Становлення міжнародної політики регулювання Інтернет-середовища. *Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. Київ: ІВЦ «Політехніка», 2009. № 4. 193 с.
3. Yoshai Benkler. From Consumers to Users: Shifting the Deeper Structures of Regulation Towards Sustainable Commons and User Access, 52 Fed Comm. L.J. 561, (2000)
4. Гуцу С. Ф. Правове регулювання мережі інтернет: міжнародний і вітчизняний досвід. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27367/1/VPSP2018-2_114-118.pdf.
5. Новицький А.М. Міжнародний досвід правового регулювання інтернет. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 2. С. 52–58.
6. The Directive on security of network and information systems (NIS Directive). URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/network-and-information-security-nisdirective>.
7. Дайсон Естер Життя за доби Інтернету; пер. з англ.: П. Таращук. Київ : Альтернативи, 2002. 343 с. 122

Н. В. Лесько

д.ю.н.

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»,
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

С. А. Красько

студентка 4 курсу

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Початок ХХІ століття характеризується появою великої кількості електронних платіжних інструментів. Підвищення інтересу до нових технологій обумовлено як потребами електронної комерції, що повною мірою не задовольняються традиційними платіжними засобами, так й швидким розвитком інформаційних технологій. Тому особливо актуальним виступає питання визначення сутності та правового регулювання інституту електронних грошей.

Водночас, обіг й використання е-грошей пов'язано з низкою проблем, зокрема з недостатнім досвідом роботи з системами електронних платежів. Тому з метою вирішення таких проблем часто доводиться приймати рішення без належного теоретичного обґрунтування. А відтак, доцільність